

חיתום שלא תם

כתיבה ועריכה: עליזה וורם
עיצוב: דרורה פסטרנק
אייר תשס"ז, אפריל 2007

האנדרטה לחללי אסון המסוקים

"אנחנו עם אשר האנדרטות שהקים לא היו אף פעם אנדרטות ניצחון.
האנדרטות שלנו - כולן - חקוקים עליהן שמות הנופלים"
הרמטכ"ל דוד אלעזר

בחודש פברואר 2007, ציינו 10 שנים לתאונה האווירית הקשה בתולדות צה"ל - **אסון המסוקים**. בתאונה האווירית שאירעה בשנת 1997, קיפחו את חייהם 73 חיילים, 65 לוחמים מחטיבות הנח"ל, ההנדסה והשריון ו-8 אנשי צוות מסוקי יסעור שהובילו לוחמים בשני מסוקים לדרום לבנון. בנוסף ללוחמים היו המסוקים עמוסים בצידוד לחימה ותחמושת. בעודם ממתינים לאישור לחציית הגבול, בתנאי מזג אוויר קשים וללא אורות, התנגשו שני המסוקים. מסוק אחד התרסק במושב שאר ישוב, והשני ליד נחל דן בסמוך לקיבוץ דפנה. אסון המסוקים זעזע את המדינה וממשלת ישראל הכריזה על יום אבל לאומי. אסון זה הגביר את הלחץ הציבורי לפינוי כוחות צה"ל מרצועת הביטחון שבדרום לבנון, פינוי שהתבצע לבסוף, בחודש מאי 2000. עם 73 חללי אסון המסוקים נמנים שניים מבנייה של העיר: אביב גונן וקובי מלמד זכרונם לברכה.

אביב גונן ז"ל - שיריו של אביב, שהושפעו מאוד ממותם של חבריו לנשק, כמו נוגעים בגורלו. "החיים שלנו הם כמו הים/ כל כך מסוכן/ והזמן, הזמן הוא משחק שנגמר". בין שברי המסוקים המרוסקים בשאר ישוב נמצא שיר נוסף, שהפך לשיר פרידה, "חיילים לא בוכים בהלוויות": "הרבה זמן לא בכיתי / בעיניים עמדו לי הדמעות/ התאפקתי/ חיילים לא בוכים בהלוויות./ אני חושב שעכשיו/ אני מוכן/ לבכות".

קובי מלמד ז"ל - באחד משיריו של קובי, "המלחמה האחרונה/ פרופיל שלילי", נאמר: "הם נופלים כמו זבובים, כל שבוע מתווספים/ בתי הקברות כבר מלאים בחיים מבזבזים/ הם לא נולדו כדי למות שם, הם עוד לא היו חיים / כבר בגיל עשרים ומשהו הם נקברים לעולמים/ זה משחק עם נשמות וטעויות גורליות/ הם לא בחרו לקחת נשק, אך הוא דרוש כדי לחיות. המלחמה הזו לא המלחמה שלנו/ אנחנו לא ביקשנו אותה/ אני רק מקווה בשביל כולנו/ שזו תהיה המלחמה האחרונה..."

חללי האסון הונצחו באנדרטה הממוקמת בשכונת הדר-גנים.

בתכנון האנדרטה נלקחו בחשבון הנצחת הלוחמים שנהרגו בדרכם למשימה בלבנון, ו תאור האסון (כולל התרחשותו ותוצאותיו). ברחבה הלבנה, העולה אל האנדרטה משוכצות שבע אבני בזלת שחורות בצורת כוכבי "העגלה הגדולה", שבעזרתה ניתן למצוא את כוכב הצפון בלילה. ברחבת האנדרטה שלושה קירות מתעגלים ושבעה עמודים עליהם מונצחים שמות חללי האסון. הככר העגולה מסמלת את הסחרור שגרם לנפילת המסוק וחלוקי הנחל-את מקום הנפילה, בסמוך לנחל הדן. העמודים עם שמות הנופלים ניצבים כנרות זיכרון. בערב הופכת האנדרטה למגדלור המזהיר מפני הישנות של אסון כזה. כמו כן, הונצחו הנופלים באסון המסוקים בבית כנסת הקרוי על שמם בשכונת הדר-גנים.

קישורים:

אסון המסוקים – אתר חיל האוויר, אביב גונן – משרד הביטחון, מלמד יעקב – משרד הביטחון

פועלים

- כיצד מבנה האנדרטה משרת את הנושא שלכבודו הוקם?
- מה חשיבות הזיקה (ההתאמה) בין המבנה לנושא באנדרטאות?
- האם אתם מכירים אנדרטאות נוספות בעיר? מהן ומה הן מנציחות?
- בארץ אנדרטאות רבות לזיכרון. מה זה תורם לכם באופן אישי? למשפחות? למדינה?